

такава независимост отъ лъжовнитѣ военни понятия и правила въ това време, каквато само била за него възможна. И наистина, много по добръ би било за Леополда I, ако той туреше всичкитѣ си войски въ Германия подъ началството само на принца Евгения, който, въ съединение съ сжщо толкова искусния, колкото и той, полководецъ — Марлборо, и съ 100.000 войски (както въ 1646 — 1648 г. г. Тюреннъ и Врангелъ), безъ съмнѣние би одържалъ най рѣшителни успѣхи и би далъ на войната сжщо такъвъ обратъ. За съжаление, такива полководци, като Тюренна, Кондѣ, принцъ Евгения, Марлборо, Вандома, Виллара и тѣмъ подобни, по вече отъ пжти не успѣвали да извършатъ всичко, на което били способни, единствено за това, защото не на време и безъ мѣрка били свързвани отъ отношенията и обстоятелствата. А тамъ, гдѣто принцъ Евгений не билъ свързанъ съ тѣхъ и дѣйствувалъ съвсѣмъ самостоятелно (както въ Унгария), той достатъчно, мислимъ, доказалъ, на какво билъ способенъ и до колко можалъ да извършва велики подвизи. Даже въ сражението при Хохщедтъ честъта и славата за побѣдата, които паднали прѣимущественно на Марлборо, много по вече и по справедливо принадлежали на принца Евгения и той собствено одържалъ побѣдата въ това сражение, което имало такива рѣшителни и важни послѣдствия.

Въ 1705 г. ний отново виждаме принца Евгения въ Италия противъ Вандома и въ много по добро, по независимо положение, отколкото въ 1704 г. въ Германия. Обаче похода въ 1705 г. въ Италия не може да се нарѣче нито блѣскавъ, нито сполучливъ за принца Евгения, тъй като той не достигналъ цѣлта си и не освободилъ савойския херцогъ. При всичко това, той все пакъ му

принесълъ тѣзи полза, че цѣлия походъ заелъ и отвляклъ отъ него главнитѣ сили отъ армията на Вандома, безъ което той би билъ съвсѣмъ задавенъ. Освѣнтъ това, този походъ прѣдставлява много занимателни страни. За да се оцѣни, на коя страна билъ прѣвѣса на вѣрния възглѣдъ и искуството, трѣбва само да се сравнятъ дѣйствиата на Вандома и принца Евгения. Първия, при всичко, че билъ даровитъ полководецъ, ималъ прѣвѣсхадяща на брой армия и можалъ още въ самото начало на похода да вземе Туринъ и да задави савойския херцогъ, обаче не можалъ да се издигне по горѣ отъ лъжовнитѣ военни понятия и правила на времето си и раздробилъ армията си по гарнизонитѣ и за обсади на крѣпоститѣ. На негово мѣсто, принцъ Евгений безъ съмнѣние би постигналъ съвсѣмъ иначе. Всичкитѣ му движения отъ началото до края сж запечатани съ извънрѣдно искусство въ съображенията на всичкитѣ обстоятелства и пълна свобода отъ грижитѣ за учрѣдяване на основание за дѣйствиата и охранение на съобщенията си. Като билъ проникателно прѣдвидливъ, той смѣло се надѣвалъ на щастieto — и щастieto му помагало. Но и освѣнтъ щастieto, той ималъ на страната си — личното си искусство и една отлична армия, на която можалъ на пълно да се оповава. Колкото и трудно да му било по надлѣжащъ начинъ да храни армията си съ срѣдствата на страната, въ която толкова често и дълго се водила войната, той никога заради хрѣненieto не се отказвалъ отъ намисленото отъ него прѣдприятие, никога не се намиралъ и въ затруднение касателно хрѣненieto, като много добръ знаелъ, разбиралъ и *сплѣдвалъ* правилото на Цезаря — *войната храни войната*.

Слѣдъ свършване на похода въ